

A csodák nyolc napja Mi a chanukka?

A Talmud erre így válaszol:

Kiszlév 25-én, amikor (miután) a görögök bementek a (jeruzsálemi) Szentélybe, megszentelték az ott lévő égőolaj-készletet. És amikor felülkerekedtek a hasmóneusok és legyőzték őket (a görögöket), kerestek, de nem találtak csak egy kis korsó olajat, mely érintetlen volt, és rajta a főpap pecsétje. Nem volt ebben a korsóban csak annyi olaj, amely egy napra elég, de csoda történt, és (a meggyújtott menóra) nyolc napig égett. Egy évre rá (kiszlév 25-ét és az ezt követő 8 napot) ünnepnek nyilvánították, hálaírással és dicshimnusszal. (Sábbát 21)

A zsidó történelem tele van csodákkal. Itt is, ahol egy maroknyi nép elutasítja a rákényszerített hellén kultúrát, nem mond az erőszakos szekularizációra, végül fellázad az önkényuralom ellen.

Matitjáhu, a modiini pap és öt fia, köztük Jehuda (Júdás), a makkabeus – akik győzelemre vitték a zsidók szabadságharcát – nem születtek hősnek, csak a körülmények tették azzá őket.

A csoda azzal folytatódott, hogy ennek a szabadságharcnak a tanulsága 2000 év múltán is érezteti hatását, s nemcsak abban, hogy mindmáig megünnepeljük, hanem annak szellemisége is tovább él.

Bölcseink az ünnep szellemi részét, a csodát – miszerint az egy napra elegendő olaj nyolc napig égett – emelik ki, ezt állítják az emlékezés középpontjába. Hiszen katonai vésések, győzelmek a feledés homályába süllyedhetnek, de a nyolc napig égő menóra – melyet több mint kétezer év óta minden évben meggyújtunk – látványa belevésődik az emberi lélekbe.

Felvetődik a kérdés, miért mondjuk azt, hogy a csoda nyolc napig tartott, holott egy napra elég volt az olaj, tehát a csoda csak hét napra vonatkozik?

Ennek az a magyarázata, hogy ha egyáltalán találtak olyan, nem megszentelt olajat, amit használhattak, ez már maga is csoda volt, s így már érthető a nyolcnapos ünnep. Egy másik magyarázat szerint a talált kis mennyiségű kóser olajat, amit a görögök keze nem érintett, felosztották nyolc részre, hogy legalább minden nap egy keveset égen. A csoda abban rejlett, hogy a kis mennyiség, a nyolcad-olaj, a teljes időt kitöltve égett.

Mint általában a zsidó ünnepek, ez is bensőséges, családi ünnep, de van egy különleges jellege. Kötelezővé teszi a csoda közhírré tételét (pirszum hánész), ezért a menórát szokás kitenni az ablakba. Csak amikor a tűzmadók terrorjától félték – vagy az ÁVH-tól –, akkor gyűjtötték a belső szobában vagy a pincében.

A szent lángok fényénél

Chanukka, a zsidó szellemiség szabadságharcának ünnepe poszt-biblikus, azaz a bibliai idők utáni ünnep. Ezt az ünnepet a Misna nem említi, aminek több magyarázata is lehetséges.

Az egyiket a zsidó ünnepi szokásokat magyarázó gyűjteményben találhatjuk. Ezt a magyarázatot egyébként Chátám Szófer, a neves pozsonyi rabbi adja, aki szerint Jehuda, a Fejedelem, a Misna szerkesztője Dávid király leszármazottja volt, a hasmóneusok pedig, akik a szír-görög elnyomók elleni felkelést vezették – és később dinasztiát is alapítottak –, leviták voltak, akik nem tartoztak az uralkodó Júda törzshöz. Ilyeténképpen Jehuda, a Fejedelem, trónbitorlóknak tekintette őket, és úgy tett, mint ha nem is léteznének.

Ez persze nem von le semmit a chanukka mint ünnep fontosságából és a szabadságharc jelentőségéből.

Matitjáhu és fiait, a zsidó szabadságharc hőseit hasmóneusoknak nevezi a hagyomány. Miből ered ez az elnevezés?

Kimchi a zsoltárokra írott kommentárjában azt állítja, hogy ez a név a chásmánim szóból ered, jelentése: tiszteletteljes nagyurak. Mások szerint ez nem más, mint egy összetett szó, ami a vallásüldözés idején használt szavakból és fogalmakból tevődik össze. Megint mások azt hangsúlyozzák, hogy Matitjáhu nagyapját Hasmonájnak hívták. A legészterűbb magyarázat szerint a pap családja egy – a Jehuda törzsének területén található – Chasmon nevű városból származott. Ezt a helységnevet Jósua könyve is említi (15,27).

Chanukkakor a gyertyagyújtást követően különböző társasjátékokat szoktak játszani, néha kártyáznak is. Ez még olyanoknál is előfordul, akik egyébként a játékot felesleges

időtöltésnek tartják, mert elvonja őket a tanulástól.

J. L. Majmon rabbi szerint ez a szokás onnan eredhet, hogy a görög elnyomás idején Jeruzsálemben sokan élvezték a hellén kultúra megjelenését. A makkabeusok könyvében is megtalálható annak leírása, miszerint a görögök stadiont építettek, és a zsidó ifjúságot tanították-kényszerítették az olimpiai játékokra. A hasmóneusok győzelme után a kényszerítő törvényeket hatályon kívül helyezték, de emlékeztetőül szokássá vált az egykori görög társasjátékok imitálása.

Mit mond a halacha?

Chanukka az egyetlen nem bibliai eredetű ünnep.

1. Az ünnep nyolc napig tart. Ez alatt minden nap gyertyát gyújtunk, méghozzá minden nap eggyel többet. Általában színes fagyú- vagy viaszgyertyákat használnak, de például a chászidok az olívaolajat részéssítik előnyben, ezzel is emlékezve a Szentély kis olajkorsójára. A gyertyagyújtást különleges módon végzzük, a gyertyákat nem közvetlenül, hanem a kiségitő ún. sámesszel gyújtjuk meg. A gyertyákat mindig az est beálltákor kell meggyújtani.

2. Szokás a gyertyákat az ablakba kitenni, hogy az egykor megtörtént csodát közhírré tegyék.

3. Chanukkakor olajban sült pogácsát szoktak enni, ezáltal is emlékezve az olaj által létrejött csodára.

4. Minden nap elmondjuk a háladó Hállél zsoltárciklust. A 18 áldásba (Smoné eszré) és az étkezés utáni imába betoldjuk a Csodákra (Ál hániszim) imát, amelyben dióhéjban a chanukkai történet is leírva.

5. Chanukka napjaiban nincs kötelező munkaszünet. Rendszerint az alatt a kb. fél óra alatt, amíg égnék a gyertyák, nők nem szoktak munkát végezni.

6. Pénteki napon a chanukkagyertyákat a pénteki gyertyák előtt kell meggyújtani, és ügyelni kell arra, hogy a szombat beállta után legalább még egy fél órát éjjenek. Szombaton pedig a szombat kimenetele, a Hávďálá ima elmondása után gyújtjuk meg.

A halacha szerint akinek nincs pénze chanukkagyertyára, az akár menjen el kéregetni, mert sok más micvė – jobb híján – gondolatban is meg lehet tartani, de a chanukka csodáját csak valóságos, égő lánggal.

Naftali Kraus

A Mazsihiszt távol kell tartani a pártpolitikától

A Mazsihiszen belül létezik két egymástól alapvetően eltérő, markáns irányzat. Az egyik zártabb formában, a tradíciókhoz, vallási előírásokhoz erősebben kötődve próbálna vezetni a közösséget, mert úgy gondolja, hogy ezen a módon lehetne megőrizni a magyarországi neológia értékeit. Létezik egy másik irány, amelyik egy sokkal nyitottabb szervezeti formát képzel el – nyilatkozta a 24.hu portálnak Heisler András, a Mazsihisz elnöke.

A 24.hu hírportálon megjelent interjúban Heisler András, a Mazsihisz elnökét többek között a magyar zsidókat érintő közbiztonsági helyzetről, a magyar zsidóságnak a menekültekkel kapcsolatos álláspontjáról, valamint a kormánylapokban az elmúlt hónapokban ellene indított cikksorozatáról s az abban megszéllőztetett belső ellentétekről faggatták.

A Szövetség világi vezetője a biztonsági helyzetről szólva azt mondta: *Nem hiszem, hogy ostromlott vár lennénk, inkább ellenkezőleg, itt mindenki biztonságban érezheti magát. Hála az égnek, az elmúlt években közvetlenül bennünket nem érintett olyan esemény, ami miatt a rendőrségnek komolyabb dolga akadt volna.*

A krízismenedzsmentről szólva az elnök kifejtette: *Jött a járvány, ami teljesen új kihívást jelentett, nem erre treníroztuk szervezetünket, mégis voltak már begyakorolt döntési mechanizmusaink, amelyekre alapozhattunk. Az egészségügyi biztonság, a védekezés, a szociális állítás, az étkeztetés, a közös imádság megszervezése mind olyan feladat volt, amelyeket a kizökkent helyzetben helyre kellett állítanunk.*

A kormánylapok támadó hangvételű cikkeivel kapcsolatban Heisler András azt nyilatkozta: *a Mazsihiszen belül létezik két egymástól alapvetően eltérő, markáns irányzat. Az egyik zártabb formában, a tradíciókhoz, vallási előírásokhoz erősebben kötődve próbálna vezetni a közösséget, mert úgy gondolja, hogy ezen a módon lehetne megőrizni a magyarországi neológia értékeit. Létezik egy másik irány, amelyik egy sokkal nyitottabb szervezeti formát képzel el. A cél azonban itt is ugyanaz: 25 vagy 50 év múlva a Dohány utcai zsinagógában még mindig ugyanazok az imák és ugyanúgy hangozzanak fel, mint most. A Mazsihisz közgyűlése, amelyik a vezetőket is választja, ez utóbbi irányt jelölte ki számunkra.*

Hozzátette: *tudom, lehet akár a kisebbségnek is igaza, hiszen volt már ilyen a világtörténelemben, de tényszerűen az a helyzet, hogy a Mazsihisz elnökeként a többség által képviselt nyitottság szerint kell dolgoznom, ezzel lettem megbízva. A két irányzat közötti rész viszont tele van közéleti aknákkal, konfliktusokkal. Ezt a feszültséget lovagolta meg számos egyoldalú újsághír.*

Mint Heisler András elmondta: *az általunk képviselt magyar zsidó közösség, a nemzetközi kapcsolataink, a belső demokráciánk erőssé teszi ernyő-szervezetünket. Például az első koronavírus-hullám kezeléséért egészen magas kormányzati szintről kaptunk elismerést. A vallási szervezetek közt kiemelkedő a gazdálkodásunk transzparenciája. Biztos, hogy mi is hibázunk, de az összes jelentős közbeszerzéssel csontra el tudunk számolni.*

Felidézte, hogy amikor nem oly régen a kormánytámogatásból megújult Rumbach utcai zsinagógában körbevezetett egy magas rangú delegációt, akkor egyikük odasúgta neki: *András, látom, ebben a felújításban benne van a pénz. Az elnök az interjúban ehhez azt fűzte hozzá: szerintem erre a bizalomra lehet alapozni.*

A náciaktól a koronavírusig mindent túlélte a 100 éves asszony

100. születésnapját ünnepelte a közelmúltban Joy Andrew, aki túlélte egy merényletet, felgyógyult a rákból, és még a koronavírus sem tudta legyőzni.

Miután idén májusban pozitív lett Joy Andrew koronavírus-tesztje, a 99 éves brit asszony családja már a legrosszabbra készült. Andrew azonban rá-cáfolt az érte aggódókra, és felgyógyult a fertőzésből. Most pedig 100. születésnapját ünnepelte, ebből az alkalomból még a királynő is felköszöntötte.

A német zsidó családból származó Andrew nem most először nézett szembe halálos fenyegetéssel. 1920-ban született Londonban, a második világháborúban csatlakozott a Női Kiségitő Légierőhöz (WAAF), és abban a művelti egységben teljesített szolgálatot, amely kulcsfontosságú volt Németország stratégiai jelentőségű bombázása idején.

A háború után Düsseldorfba küldték, ahol egy helyi sofőr szállította egyik

Joy Andrew unokahúgával és lányával egy korábbi felvételen

helyről a másikra. Az egyik útján a sofőr szándékosan karambolozott, hogy megölje Andrewt. A férfit letartóztatták, és utólag kiderült róla, hogy egy náci volt. Andrew azóta is az arcán viseli a merénylet okozta sebhelyet.

Az asszony ezek után az első légiutas-kísérők között csatlakozott a BOAC légitársasághoz, ám ez a repülés időszak sem telt kaland nélkül. Az egyik út során kifogyott az üzemanyag, a gép pedig lezuhant Líbiában. A személyzet túlélte a balesetet, egy utas azonban életét veszítette. A sivatagban rekedt túlélőket végül beduinok mentették meg.

A 70-es években aztán mellrákot diagnosztizáltak nála, de sikerült felépülnie a betegségből. Férje viszont rákban halt meg 2013-ban.

A demenciában szenvedő Andrew jelenleg egy yorki idősoththonban él, itt lett pozitív a tesztje, de lassan a Covid-fertőzésből is meggyógyult. A lánya, aki a járvány márciusi kitörése óta nem találkozhatott vele, most abban reménykedik, hogy nemsokára viszontláthatja édesanyját, és együtt is megünnepelhetik a 100. születésnapját.

Kibic

A Szövetség nem hagyja magára a szociálisan rászorulókat

A Mazsihisz és a BZSH számos civil szervezettel, alapítvánnyal és intézménnyel szoros együttműködésben fejt ki szociális, segítő tevékenységet a rászoruló hittestvérek és szervezeti dolgozók támogatására. Kétrészes cikksorozatunkban ezt az erős szociális láncot, támogató védőhálókat mutatjuk be a koronavírus-járvánnyal kapcsolatos intézkedések szemszögéből.

Az elmúlt hónapokban nemcsak a Mazsihisz taghitközségei és dolgozói, hanem a hazai zsidó közösségi szervezeti élet minden szereplője értesült arról, hogy a koronavírus-járvánnyal összefüggésben milyen háttér munka indult meg a pandémia miatt anyagilag nehezebb helyzetbe ke-

rekben. Az alelnök kiemelte Verő Tamás főrabbi Zoom-előadásait, Radnóti Zoltán főrabbinak az őszi nagy ünnepekre létrehozott honlapját, Frölich Róbert főrabbi és Gábor György professzor Dési János újságíróval folytatott beszélgetéssorozatát, és még lehetne folytatni a sort sokakkal, akik az internet révén fantasztikus energiával segítettek és szolgálták a zsidó közösséget. Szerinte nagyon lényeges volt a Mazsihisz pszichológusainak elindítása, hiszen a pszichológus szakemberekkel folytatott beszélgetések szó szerint életmentők lehetnek. Pécsi lévén megjegyezte azt is, hogy a baranyai megyeszékhelyen a pandémia alatt hetente jelentkező internetes

mokról beszélünk, hiszen eleve leszűkíti a pályázók körét, hogy csak dolgozó állományban lévő munkatársak, s azon belül is kisgyermeket vagy kisgyermeket nevelő családok jelentkezhetnek.

Elmondása szerint az első, júniusban tizenhárom, míg a második, augusztusi körben tizenkét budapesti családot támogattak. Júniusban 1 millió 240 ezer forintot, augusztusban pedig 1 millió 100 ezer forintot osztottak ki.

Nem minden esetben ítélték oda a családonként maximálisan kiadható 100 ezer forintot. Szinte mindenki kapott támogatást, aki jelentkezett, mindkét körben mindössze néhány pályázatot utasítottak el. A számokból az következik, hogy az 5 millió forintos összeggel létrehozott krízis-alapból még rendelkezésre állnak források. Arra a kérdésünkre, hogy a megmaradt összeggel mi a terv, Kádár György azt mondta: ez egyelőre egyeztetés tárgya, több elképzelés született már, valószínűnek tűnik, hogy a pénzt valamilyen formában rászorulókat megsegítésére fogják felhasználni.

Kéz a kézben: amerikai gyorssegély a rászorulóknak

Az időkörében legendás hírű Joint támogatásával jöhetett létre a JadbeJad, a Kéz a kézben program. Az amerikai Joint Distribution Committee (JDC) eddig négy alkalommal biztosított 45 ezer dollár (jelenlegi árfolyamon mintegy 13-14 millió forint) keretösszeget arra, hogy a Mazsihisz támogathassa a koronavírus-helyzetben anyagi gondokkal küszködő hittestvéreinket és a zsidó intézmények munkatársait. A jóváhagyott támogatás minden esetben családonként 90 ezer forint, amelyet két egyenlő részletben folyósítanak két hónap alatt.

A szakmai háttér munkát a JÁHÁD, a Mazsihisz Zsidó Közösségi Szolgálat igazgatója, Kósa Judit végzi az adminisztratív feladatokban segítő kollégával, Szalay Paulával. A kommunikációban munkatársa, Szenthe Antónia segíti.

Kósa Judittól megtudtuk, hogy a JDC támogatásával a Mazsihisz idén négy alkalommal hirdette meg a pályázatot, legutoljára éppen ezekben a napokban. A negyedik kör elbírálása hamarosan lezajlik. Az igazgató összevonta az első három körben összesen mintegy 600 pályázat érkezett be, s egy-egy forduló keretében – a JDC feltételeinek megfelelően – 150 család részesülhetett a támogatásban, azaz az összes beérkező igény nagyjából 80 százalékát ki tudták elégíteni.

Ezt a jó arányt azért is tudták megtartani – mondta Kósa Judit –, mert a harmadik felhívásra ugyan majdnem kétszeres volt a túljelentkezés, ám a JDC egyszeri pótkeretet biztosított további 50 fő részére.

Azzal kapcsolatban, hogy kik kaphatnak támogatást, Kósa Judit elmondta, hogy a programnak három célcsoportja van: az első csoport azon zsidó családoké, amelyekben veszélybe került a gyermekek megszokott taníttatása. A második csoport az egyedül élő hittestvéreké, akiknek nincs velük élő gyermekük, még nem nyugdíjasok, és lepadt jövedelmük miatt átmenetileg anyagi gondjaik vannak. A harmadik csoportba pedig a zsidó vallási vagy civil szervezetekben, kulturális és ok-

Jelentős veszteségekkel működik az EMIH vágóhídja

A 24.hu szerint a cég ellen idén novemberben végrehajtást rendeltek el. Az EMIH-nél ennek ellenére optimisták, abban bíznak, az idei lesz a vágóhíd első nyereséges éve.

Az Egységes Magyarországi Izraelita Hitközség (EMIH) 2017-ben indította be kóser vágóhídját a Csongrád megyei Csengelén. A 2,8 milliárd forintos beruházás az állami Eximbank 1,75 milliárdos hitelének, valamint közel 400 millió forint vissza nem térítendő állami támogatásnak a segítségével valósult meg. A vágóhídon az eredeti tervek szerint leginkább exporra szánt kóser libamáját állították volna elő.

A 24.hu most utánanézett annak, hogyan alakult a vágóhíd eddigi működése, és komoly mínuszokat talált a húsfeldolgozót működtető Quality Poultry (QP) Kft. pénzügyi beszámolójában. A lap arra jutott, hogy a 2017 és 2019 közötti időszakban a kóser vágóhíd mínusz 1,12 milliárd forint adózott eredményt produkált. Emellett a cég még több mint 3,6 milliárdnyi adósságot is felhalmozott, valamint több mint egymilliárd forintos beszállítói tartozása van. A QP ellen ráadásul 2020. november közepén végrehajtást rendeltek el.

A cikkben arról is szó esik, hogy a veszteségek egy részét az EMIH pótolja ki, a hitközség eddig saját erőből több mint 1,1 milliárd forintot tolt be a cégbe. A 24.hu szerint azonban nem világos, hogy ezt az összeget milyen forrásból teremtette elő.

David Lau, Izrael askenázi főrabija, Köves Slomó, az EMIH vezető rabija és Fazekas Sándor földművelésügyi miniszter a csengelei kóser vágóhíd átadásán 2017-ben

Fotó: MTI/Ujvári Sándor

A csengelei modell úgy néz ki, hogy egy nyereségorientált társaság milliárdos veszteségeit egy állami támogatásra jogosult és a kormánnyal jó viszonyt ápoló egyház foltozza be – írja a lap, amely kérdéseket küldött az EMIH-nek a vágóhíddal kapcsolatban.

A Köves Slomó rabbi által vezetett hitközség válaszából az ugyan nem derül ki, hogy milyen forrásból származnak a fentebb említett pluszbefizetések, az viszont megtudható, hogy nem aggódnak az eddigi veszteségek miatt, mivel a piacépítés az üzleti tervüknek megfelelően zajlik, és 2020-ra sikerült az abban foglaltakat megvalósítani. Ennek megfelelően az idei lehet az első nyereséges éve a cégnek.

Idén a csengelei vágóhíd a csirke és a pulyka vágására állt át. Ez egyrészt annak köszönhető, hogy a koronavírus-járvány nyomán bezárt éttermek miatt csökkent a kereslet a kóser libamájra. Másrészt a járvány tavaszi, első hullámában több európai kóser vágóhíd is leállt, így az EMIH üzeme próbálta pótolni az onnan kieső kóser húsmennyiséget. A magyar kormány még külön engedélyt is adott a hitközségnek arra, hogy a vágóhídra a tradicionális kóser vágást végző sakterek érkezhessenek a határzár idején.

Hogy mennyire jött be az EMIH vágóhídjának az átállítás, az legkorábban az idei pénzügyi beszámoló megjelenésekor fog kiderülni. Mindenesetre a csengelei vágóhíd működését segítheti az a trend, hogy az európai országokban állatvédelmi okokból sorra tiltják meg a kóser vágást. Legutóbb éppen Lengyelországban jelentettek be ilyen intézkedést.

Kibic

atási intézményekben dolgozók tartoznak, akiknek lecsökkent a jövedelmük vagy elvesztették állásukat. Mindhárom csoportban előnyt élveznek azok, akik tevékenyen részt vállalnak a zsidó életben.

Fontos volt, hogy a támogatás híre eljusson a rászorulókhöz, ezért a pályázatot nemcsak a Mazsihisz-BZSH hitközségeiben és taghitközségeiben, hanem a szervezetek, intézmények között, a zsidó társaságokban, valamint civil szervezetek körében is publikálták.

Az igazgató hangsúlyozta: a JadbeJad egyszeri krízissegély, odaítéléséről független jóváhagyó testület dönt, amely a Mazsihisz-BZSH, a társaságok és a zsidó civil szervezetek delegáltjaiból áll. Mint fogalmazott, sok esetben nehéz a döntéshozók munkája, hiszen megszabott keretösszeggel és meghatározott támogatott létszámmal kell dolgozniuk.

Arra a kérdésre, hogy a novemberben meghirdetett támogatási felhívás miatt mindössze egy hét határidőt

enged a jelentkezésre, Szenthe Antónia, a közösségi szolgálat munkatársa azt mondta: a határidőket a Mazsihisz-BZSH vezetése állapítja meg szociális szakemberek bevonásával, és a legutóbbi felhívás határidejét azért voltak kénytelenek rövidre szabni, hogy a támogatást minél gyorsabban ki lehessen osztani. A segítségre szorulóknak számára ugyanis a téli hónapok kritikusak – tette hozzá Szenthe Antónia –, ebben az időszakban jelentősen növekednek a rezsiköltségek, pluszkiadással jár a chanukka is, így mindenkinek az az érdeke, hogy a pénz minél hamarabb eljusson a segítségre szorulókhöz.

Mint mondta, a rövid határidő nem jelenti azt, hogy a felhívás nem hatékony, hiszen az összes budapesti és vidéki hitközség, Mazsihisz-BZSH intézmény és minden zsidó civil szervezet kapott értesítést, beleértve az ortodox és reformközségeket, valamint az EMIH-et is.

Kácsor Zsolt/Mazsihisz

MZSIHISZ a változó világra nyitott zsidóság

rült rászorulókat megsegítésére. A háttér munkából kivesszi a részét a Mazsihisz Zsidó Közösségi Szolgálata, a Mazsihisz-BZSH szociális osztálya, a Magyarországi Zsidó Szociális Segély Alapítvány (Mazs), részt vesz a munkában több hazai zsidó civil szervezet – többek között a Magyarországi Zsidó Örökség Közalapítvány (Mazsók) – szakértője, és megmozdultak a közösség önkéntesei, köztük pszichológusok és szociális szakemberek.

Goldmann Tamás: Készülni kell a poszt-pandémiás időszakra

A zsidó közösséget nemcsak szociális, de érzésem szerint pszichés szempontból is nagyon súlyosan megviselte a járványhelyzet. Ahhoz szoktunk hozzá, hogy rendszeresen együtt vagyunk, összefüvünk, ünnepeket tartunk, közösségi életet élünk, ezzel szemben hónapok óta egymástól izoláltak kell léteznünk. Ez ropant megterhelő – mondta megkeresésünkre Goldmann Tamás, a Mazsihisz alelnöke, a Pécsi Szeretetotthon vezetője, aki szakmája szerint maga is szociális munkás, így komoly rálátása van erre a területre mind szakmai szempontból, mind a hazai zsidó közösséget érintően.

Mint kifejtette, szociális szakemberként tapasztalatból tudja, hogy a személyi mentálhigiéniéhez mennyire szorosan hozzátartozik a közösségi lét, a másokkal való kapcsolattartás belső igénye. Goldmann Tamás szerint a hazai és izraeli híreket mindig szorosan nyomon követő magyar zsidóságon belül jelentősen érzékelhető a vírusjárvány okozta szorongás, ami súlyosbítja a pandémia amúgy is nehezen elviselhető hatásait, következményeit, az izoláltság érzése ráadásul csökkenti a szervezet ellenálló képességét.

A szakember hozzátette: a zsidó közösségen belüli, általános szorongás következménye az lett, hogy az emberek egyrészt szinte minden jelenséget negatív szűrőn át ítélnék meg, az egyes egyéni és közösségi problémákat pedig jelentősen eltúlozzák és felnagyítják.

Ennek kapcsán a közösségi vezetők felelősségét és munkáját hangsúlyozta, mert – mint mondogta – az elmúlt hónapokban több rabbi és prominens zsidó személyiség igyekezett tartani a lelket az embe-

könyvklubot hozott létre a közösség, hogy az együttlét átsegítse az embereket a hétköznapok rendkívüli nehézségein.

A szakember a jövőre vonatkozóan ugyanakkor megjegyezte: a társadalmi krízisek tapasztalatai azt jelzik, hogy – bármikor lesz is vége a járványnak – már most eljött az ideje a felkészülésnek a poszt-pandémiás helyzetre.

Hozzáfűzte: ezt a munkát nem lehet megspórolni, hiszen amilyen gyorsan képesek a közösségek szét-esni, olyan lassan alakulnak újra. Goldmann Tamás úgy fogalmazott: rabbi, tanárok, pszichiáterek, közösség-szervezők, szociális munkások bevonásával minél előbb meg kellene kezdeni azt a munkát, amelyet a zsidó közösségek regenerálása, újraindítása érdekében kell elvégezni. A járvány után a zsidó közösségi életet újra helyre kell állítani, be kell indítani, és ez nem megy egyik napról a másikra, s mivel hosszú munka lesz, mielőbb hozzá kell fogni.

Krízisalap a kisgyermekes munkavállalóknak

A szociális szférában dolgozókkal beszélgetve kiderült: óriási szükséglet élegítene ki, ugyanis közösségünkben több száz olyan családról tudni, amely a vírushelyzet miatt anyagi gondokkal küzd. Mint ismert, a turisztikai bevételek drasztikus csökkenése, voltaképpen megszűnése miatt a Mazsihisz és a BZSH dolgozóinak idén csökkenteni kellett a fizetését, hogy el lehessen kerülni a nagyobb tragédiát, azaz a csoportos leépítést.

Mivel a bércsökkentés érzékenyen érintette a kisgyermekes családokat, idén a Mazsihisz és a BZSH közös krízisalapot hozott létre 5 millió forintos induló összeggel. Az idei év végéig meghirdetett alap fejenként legfeljebb 100 ezer forintos támogatást nyújt. Az igényléseket egy négytagú bizottság bírálja el.

Az előkészítő munkában részt vesz Kádár György, a Szövetség szociális osztályának vezetője, akitől megtudtuk: a krízisalap idén összesen háromszor hirdetett pályázatot, kettőt nyáron, egyet pedig most, év végén. Azzal kapcsolatban, hogy mennyien igényelték és mennyien kaptak támogatást, a szociális osztályvezető elmondta: nem nagy szá-

Mesterséges megtermékenyítés pró és kontra

A főrabbi válasza

A mesterséges megtermékenyítési eljárások olyan orvosi beavatkozások, amelyek során mesterséges úton, külső beavatkozások, technikák alkalmazásával teszik lehetővé, hogy egy terhesség létrejöhessen. A mesterséges megtermékenyítési, más néven asszisztált reprodukciós technikák (ART) alkalmazása során közösülés nélkül, külső segítséggel valósul meg a petesejt megtermékenyítése. A divany.hu kérésére Frölich Róbert főrabbi a zsidó vallás neológ irány-

irányzattól függően más és más feleletekhez jutunk. Ez az írás a neológ irányzat véleményét képviseli.

1) Mózes I. könyvében áll a hiábavaló magvesztés tilalma. A mesterséges megtermékenyítés során kérdéses, hogy a procedúra aktív és passzív résztvevői áthágják-e ezt a tilalmat. Mivel azonban a folyamat vége egy gyermek születése, így e kérdésre viszonylag nyugodtan nem mondhatunk. Ebből a szempontból nincs akadálya a processusnak.

2) A következő problematika a

erkölcstelenség számíthatna. Az is érv, hogy a Szaporodjatok és sokasodjatok! parancsa a férfira vonatkozik, így a nő nem köteles betartani azt. Véleményünk szerint a törvény száraz betűje ez esetben szemben áll a szellemiséggel. A Biblia lapjain sok olyan esetről olvassuk, ahol gyermektelen asszonyok mindent elkövetnek a gyermekalkadásért, olvassuk fájdalmukat, megértjük reménykedésüket. Ha egy asszony gyermeket kaphat a tudomány segítségével, s nem történik fizikai aktus, úgy nem lehet törvénytelenre vagy erkölcstelenségre hivatkozni. A Szaporodjatok és sokasodjatok! hiába a férfihoz intéztetett, azért csak kell a nő is hozzá, e szempontból tehát a parancsot kapó személye irreleváns.

4) A legnagyobb vallásjogi probléma, ha a donor személye ismeretlen. Nem csupán a rokonok közötti inceszus veszélye áll fenn, de egyéb gondokat is generál, nevezetesen:

- a férjes asszony más férfitől esik teherbe;
- a donor esetlegesen kohanita, akire külön vallási szabályok vonatkoznak;
- az örökösödési jog érvényesítése;

- noha a zsidó jog szerint zsidó nő gyermeke zsidó, de bizonyos zsidó rituális kérdéseket is felvet.

Ne feledjük, a donor is élő ember, s a megszületett gyermek az ő utóda is, még abban az esetben is, ha anonim.

Mint a fentiekben is kiviláglik, igen komplex kérdéskörrel állunk szemben. Túl sok a szempont egy rövid cikkben való válaszhoz. Amennyiben azonban valóban ez az egyetlen esély, hogy egy asszonynak gyermeke születhessen, állhat-e jogunkban megátolni azt? Meggyőződésünk szerint nem.

zatának álláspontját fejt ki a művi megtermékenyítés erkölcsi kérdéseiről.

A mesterséges megtermékenyítés a zsidó vallás jog szempontjából igen összetett és bonyolult kérdéskör, mely meghaladja e cikk kereteit. Ugyancsak nem térhetünk ki a mesterséges megtermékenyítés minden módjára, csak általános vallási kérdésekre szorítkozunk, és csak a teherbe esni természetes úton nem kérését vizsgáljuk. A válaszok a felvetett kérdésekre nem az egyedül üdvözítők, zsidó vallási

mag összegyűjtése. Itt beleütközhetünk az onánia tilalmába, avagy egy óvszertől kinyert mag esetében a hiábavaló magvesztés törvénye sérül. A hiábavaló magvesztés véleményünk szerint itt sem áll fenn, hiszen a cél egy gyermek nemzése, s ha ezt annak minősíténénk, mit mondanánk azokra a párokra, akiknek akár hosszú évek természetes próbálkozása ellenére sem születik gyermekük?

3) Egyedülálló nő esetében a legtöbb szaktekintély megtiltja az eljárást, hiszen nincs férj, s így a gyermek törvénytelennek, az anya pedig

Maszkadomány

Több száz maszkot adott át Jákov Hadas-Handelsman nagykövet a Mazsihisz Újpesti Szeretetotthona számára.

A nagykövet az átadáskor hangsúlyozta, hogy bármennyire nehéz időköt élünk, fontos, hogy mindig készek legyünk támogatni egymást. Ez egy szimbolikus cselekedet és ajándék az izraeli emberektől a magyar emberek számára, amely része a Magyarország és Izrael közötti összefogásnak a koronavírus elleni küzdelemben, legyen szó kutatásokról vagy lélegeztetőgépek gyártásáról. Hozzátette: egy biztos, az, hogy a járvány elleni védekezésben már az oltoanyag szintjére léptünk, még egy ok arra, hogy a két ország folytassa az együttműködést.

Deutsch Márta, Heisler András és Jákov Hadas-Handelsman

Fotó: Szentgyörgyi Ákos

Az átadáson jelen volt Heisler András, a Mazsihisz elnöke is, aki elmondta: ez egy apró ajándék, ami számunkra rendkívül fontos, mert azt szimbolizálja, hogy Izrael Állam figyel a diaszóra zsidóságára.

A maszkokat Deutsch Márta, az otthon vezetője vette át.

Gyógyszer- és MRI-támogatás

Továbbra is igényelhetnek esetenkénti (tehát nem állandó) támogatást szociálisan rászoruló betegek az alábbiakhoz:

- Átlagosnál drágább gyógyszerek beszerzése. Például átlagosnál drágábbnak tekinthető egy 5000 Ft árú gyógyszer is kb. havi 100.000 Ft nettó munkabér vagy nyugdíj mellett. A támogatás összegének felső határa nincs rögzítve, de tájékoztatásul közöljük, hogy az eddigi gyakorlatban 50.000 Ft volt a legnagyobb gyógyszer-támogatásunk.

- Magánorvosi MRI-vizsgálat elvégzése rosszindulatú daganat kiderítése céljából. Ehhez támogatást akkor lehet igényelni, ha az állami egészségügy csak túl késői időpontra tudja vállalni az MRI-vizsgálatot.

Részletesebb tájékoztatás és az igényléshez szükséges adatlap a következő telefonszámon kérhető: 06-1-321-3497, lehetőleg az esti órákban.

Csak öngyilkossággal lehetett megúszni a nürnbergi pert

75 éve kezdte meg Nürnbergben a Nemzetközi Katonai Törvényszék a náci Németország háborús bűnökkel vádolt 24 vezetőjének perét. A történelem során első alkalommal minősítették az agressziót a leg súlyosabb háborús bűncselekménynek, s első ízben vontak felelősségre háború kirobbantásában és háború okozta szenvedésekben vétkes állami, katonai és pártvezetőket.

Az Egyesült Államok, Nagy-Britannia és a Szovjetunió 1943. október 30-án egyezett meg a háborús bűnösök felelősségre vonásában, majd – Franciaországgal kiegészülve – 1945. augusztus 8-án írták alá a Nemzetközi Katonai Törvényszék létrehozására vonatkozó megállapodást, amelyhez később még 19 állam csatlakozott. A Törvényszék a Harmadik Birodalom azon vezetőinek és szervezeteinek felelősségre vonására jött létre, akiknek bűncselekményei nem kapcsolódtak egyetlen országhoz, illetve földrajzi helyhez, írja az MTI.

A bírói testületet a négy hatalom által delegált tagok és azok helyettesei alkották. Az ügyészeket is a szövetségesek adták, az egyes jogrendszer közötti ellentmondások miatti vitákat Robert Jackson amerikai főügyész simította el. A vádlottak 27 fő- és 54 segédvédő közül választhattak. A vádirat négy vádpontból állt: 1. béke elleni bűncselekmények (támadó háború előkészítése, megindítása és folytatása nemzetközi egyezmények és megállapodások megsértésével); 2. emberiség elleni bűncselekmények (kivégzések, deportálások, népirítás); 3. háborús bűncselekmények; 4. közös terv vagy összeesküvés az előzőekben felsorolt bűncselekmények elkövetésére. A törvényszék dönthetett arról is, hogy azon szervezetek vagy csoportok, amelyekhez valamely bűnösnek talált személy tartozott, maguk is bűnös szervezeteknek tekintendők-e.

A bíróság állandó székhelye Berlinben volt, de a tárgyalások helyszínül Nürnberget választották – a döntésnek szimbolikus jelentősége volt, mert Hitler uralma idején itt rendezték a Nemzetiszocialista Német Munkáspárt pártnapjait, s itt született meg a zsidóság jogfosztását szentesítő törvények is. A per 1945. november 20-án kezdődött az Igazság-

A vádlottak a tárgyalóteremben, amerikai katonai rendészek gyűrűjében

ügyi Palota 600-as termében. Az 1946. október 1-jéig tartó, angol, francia, német és orosz nyelven zajló eljárás során 218 tárgyalási napon 407 ülést tartottak, 236 tanút hallgattak ki, a törvényszék mintegy negyedmillió írásbeli vallomást tanulmányozott át. A tárgyalásokon 15 ezer oldalnyi jegyzőkönyv, nagy mennyiségű hang- és képfelvétel készült, a dokumentumokat 22 vastos kötetben tették közzé. A foglyoknak hátton, arccal az ajtó felé fordulva, kezüket a takaró felett tartva kellett aludniuk zárkájukban. Naponta egyszer mosakodhattak, és hetente egyszer zuhanyozhattak.

Háborús bűncselekmények elkövetésével 24 nemzetiszocialista vezetőt vádoltak meg (a felelősségre vonást elkerülte a Harmadik Birodalom vezetője, Adolf Hitler, Joseph Goebbels propagandaminiszter és Heinrich Himmler, az SS vezetője, akik a háború végén öngyilkosságra menekültek). A vádlottak padján azon-

ban csak 21-en ültek, mert Martin Bormannról, Hitler helyetteséről akkor úgy hitték, hogy szökésben van (később kiderült, hogy 1945. május 2-án ő is öngyilkosságot követett el), Robert Ley, a Német Munkafront vezetője a per kezdete előtt öngyilkos lett, a Krupp konzern tulajdonosa, Gustav Krupp ellen pedig egészségi állapota miatt szüntették be az eljárást.

A vádlottak mindvégig a német bíróság kizárólagos illetékességét hangoztatták, eredménytelenül. A törvényszék elutasította a védelem állítását, mely szerint háborús bűnök csak államok követhetnek el, kimondva: azokat emberek hajtják végre, akik felelősségre is vonhatóak. Elvetették azt az érvelést is, hogy a tetteket *ex post facto*, vagyis visszamenőleges hatállyal minősítették volna bűncselekménynek, mert ezeket korábban is jogellenesnek tekintették. A bírák a tettek mögött álló elveket is ku-

tatták, és nem fogadták el a *parancsra tettem* védekezést.

Az ítéletet 1946. október 1-jén hirdették ki: 12 vádlottat (Hermann Göring, Joachim von Ribbentrop, Wilhelm Keitel, Alfred Jodl, Wilhelm Frick, Ernst Kaltenbrunner, Alfred Rosenberg, Hans Frank, Fritz Sauckel, Arthur Seyss-Inquart, Julius Streicher, Martin Bormann) kötélt általi halálra ítélték, három (Rudolf Hess, Walther Funk és Erich Raeder) életfogytiglani, négy (Albert Speer, Baldur von Schirach, Konstantin von Neurath és Karl Dönitz) 10–20 év börtönbüntetést kapott. Három vádlottat (Hans Fritzsche, Hjalmar Schacht és Franz von Papen) felmentettek. A kivégzéseket október 16-án a nürnbergi fegyházban hajtották végre tíz vádlotton (Bormann nem volt jelen a per során, Göring pedig a kivégzés előtt cellájában öngyilkos lett).

A törvényszék bűnös szervezetnek mondta ki a Nemzetiszocialista Német Munkáspárt vezető testületét, a párt védelmi osztágát (Schutzstaffel – SS), biztonsági szolgálatát és a politikai rendőrséget (Gestapo). Ezek tagjait a londoni egyezmény aláírói úgy állíthatták bíróság elé, hogy a vádlottnak kellett ártatlanságát igazolnia. Ugyanakkor a háborús felelősség eltérő értelmezése miatt nem nyilvánították bűnösnek egészen véve a német kormányt, a hadsereg vezérkarát és főparancsnokságát.

A nürnbergi ítéleteket az ENSZ Közgyűlése 1946. december 11-én jóváhagyta, és a nemzetközi jog szintjére emelte a bíróság gyakorlatát. 1946 és 1949 között Németországban további 12 hasonló pert folytattak le a náci diktatúra mintegy 170 magas rangú képviselője, köztük embereken kísérleteket folytató orvosok, katonai parancsnokok, gyárosok és bankárok, a nemzetiszocialista gyakorlatot támogató bírák, jogászok, kormányzati tisztviselők ellen. A japán háborús főbűnösök perét 1946. május 3. és 1948. november 12. között Tokióban tartották: 28 ember ellen emeltek vádat, közülük hetet ítélték halálra. A nürnbergi pert számos bírálattal érte, ennek kapcsán mondta az amerikai fővádló, Robert Jackson: a perbe fogottak vétkesek nem az, hogy a háborút elvesztették, hanem az, hogy elkezdtek.

IZRAELI SZÍNES

A koronavírus-járvány következtében elhunytak emlékére gyűjtanak meg LED-es mécseket Jeruzsálemben estéknént.

Hogyan lett a Siratófal a zsidóság legszentebb helye?

A Siratófalnál imádkozó zsidók látványa ma már ugyanúgy hozzátartozik Jeruzsálem városképéhez, mint a Sziklamecset aranykupa-ja vagy a Szent Sír-templom. Ez azonban nem mindig volt így.

Nyáron emlékezett meg a világ zsidósága a jeruzsálemi Szentély pusztulásáról. A tisa beávkor, azaz év hó kilencedikén megtartott gyásznap központi eseménye idén is a Siratófal előtti téren zajlott. Amikor bárhol a világon a zsidók legszentebb helyéről esik szó, száz emberből valószínűleg kilencvenkilencnek rögtön a Siratófal jut az eszébe.

Ez a megmaradt fal állt ugyanis a legközelebb a létező legszentebb dologhoz, és csodával határos megmaradása csak megerősítette ebben a minőségében. A Szentély nyugati fala legkésőbb a 7. századig állhatott, ekkor építették fel ugyanazon a helyen a muszlimok a Sziklamecsetet.

A Szentély nyugati falának pusztulása után maradt tehát a Templom-hegy nyugati támfala, ami viszont nem az egyetlen fal, amely fennmaradt az óvárosban. A déli és a keleti támfal ugyanis szintén áll még Heródes hatalmas építményéből. Csak az északi fal nem maradt meg teljes

Zsidók imádkoznak a Siratófalnál 1870-ben

Ez azonban nem mindig volt így. Az izraeli nemzeti könyvtár blogján nemrég megjelent írásból az is kiderül, mikor és hogyan lett a Siratófal a zsidó nép legszentebb helye.

A Siratófal, héberül hakotel hamaaravi (nyugati fal) nem más, mint egyike azon négy támfalnak, amelyeket Heródes építtetett a Templom-hegy és a rajta lévő szentélykomplexum kibővítése idején. Arról, hogy Júdea uralkodója megnyitott a templom építésébe, a Babilóniai Talmud következő sorai árulkodnak: „Aki nem látta Heródes építményét, nem látott még szép építményt életében.”

Az időszámításunk szerinti 70. esztendőben azonban a rómaiak felgyújtották a Szentélyt, miközben leverték a római-zsidó háborúkért ismert felkelést és elfoglalták Jeruzsálemet. A Szentélyből a pusztítást követően nem sok minden maradt, csak az épület nyugati fala állt még felismerhető formában. Ezt a falat valószínűleg még azok a zsidó vallástudósok is láthatták, akik a midrásban a Szentély nyugati faláról oly módon érkezték, hogy azt nem lehet elhagyni. Általában erre a szövegre szokás hivatkozni a Siratófal szentségét illetően.

egészeben. A déli és a keleti fal pedig beleépült magába az óvárost körülvevő falba, az Arany kapu például, ahol majd egyszer a messiás belép a városba, a keleti falban lett kialakítva.

Különbéle régi szövegek említik a Templom-hegyen és környékén imádkozó zsidókat. Egy 11. századi forrás például konkrétan a nyugati falnál történő imádkozásról szól, de az ima a leírás alapján a Siratófal egy másik részén történhetett, és nem azon, amelyet ma szent helyként tisztelnek. Egy másik, 12. századi szöveg szerzője szintén zsidókat vélt látni a nyugati falnál imádkozni, de valószínűleg azon a helyen az Arany kapu is beazonosította, ami pedig a keleti falban található. Akkoriban ráadásul alig éltek zsidók Jeruzsálemben.

Egy 14. századi utazó már arról számolt be, hogy zsidók imádkoztak az összes fennmaradó támfalnál, tehát nem csak a Siratófalnál. Ezt támasztják alá azok a kőbe vésett üzenetek is, amelyek az összes támfalban megtalálhatók. Korábban ugyanis ez volt a szokás a szent helyekre zarándokló zsidók körében.

Csak a 17. századtól kezdenek egyértelmű beszámolók születni ar-

ról, hogy a zsidók a Siratófalnál imádkoznak. Először csak magányos imádkozókról, később már csoportos imádkozásról is írtak. A zsidók kezdetben csak ritka alkalmakkor, leginkább tisa beávkor idején látogatták a Siratófalat, majd egyre népszerűbb lett ott imádkozni az egész zsidóság számára.

De miért pont a nyugati fal lett a nyerő, ha a többi fal is áll még? Erre a kérdésre a blog szerzője két válasszal is szolgál. Az egyik ahhoz a már fentebb említett, a midrásból származó idézethez vezethető vissza, amelyben a nyugati fal szentségéről írnak a vallástudósok, akik valószínűleg még nem a nyugati támfalról, hanem a Szentély megmaradt nyugati faláról érkezték.

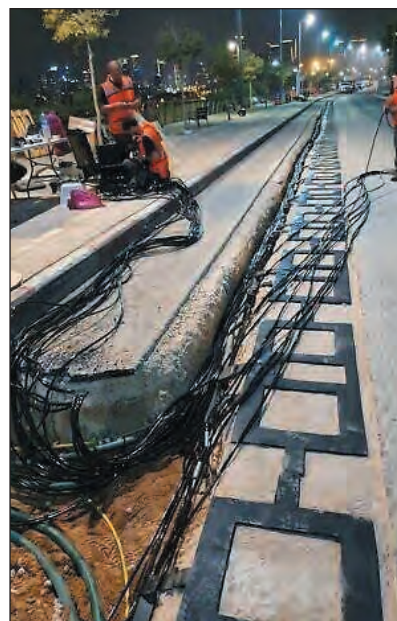
A másik pedig egy ennél sokkal prózaibb ok. A 15. században a jeruzsálemi zsidók elhagyták a Sion-hegyen lévő lakónegyedüket, és új helyre költöztek, nevezetesen az óváros dél-keleti csücskébe, a mai zsidó negyedbe. Ehhez pedig a Siratófal volt a legközelebbi megmaradt támfal, ami nagyban hozzájárulhatott ahhoz, hogy ez legyen a helyi zsidók kedvelt imahelye. Egy 16. századi földregész következtében pedig újabb részek váltak elérhetővé a Siratófalból, így kialakítva a ma is ismert helyszínt.

A Siratófalnál való imádkozás szokásai folyamatosan változtak. A ma népszerű cetlidugdosás a kövek közé csak a 19. században jelent meg, és akkor lett széles körben elfogadott, amikor a britek megtiltották, hogy az imádkozók magukba a kövekbe véssenek üzeneteket. De az is változott például az oszmán időszakhoz képest, hogy az ortodoxok körében már nem elfogadott, hogy nők és férfiak együtt imádkozzanak a Siratófalnál.

Kibic

Energia az aszfalt alól

Tel-Aviv–Jaffa önkormányzata bejelentette, hogy jó irányban halad abból a szempontból, hogy a jövőben a világon elsőként egy olyan úthálózattal rendelkezzen, amely képes tölteni a rajta éppen közlekedő elektromos járműveket. A cél érdekében hamarosan tesztjáratot indítanak városi buszokkal, amelyeket egy szakaszon az

Kábelfektetés

aszfalt alatt húzódnak a rendszer fog menet közben feltölteni.

A tervek szerint néhány hónapon belül elindulhat a tesztjárat, amely egyelőre egy 600 méter hosszú, az

aszfalt alatt húzódnak a rendszer fog menet közben feltölteni. A technológia előnye az ElectReon szerint az, hogy a légszennyezettség csökkentésén túl az elektromos utaknak köszönhetően nem lesz szükség annyi töltőállomásra. A rendszer ugyanis úgy működik, hogy réztekerceket fektetnek az aszfalt alá, hogy átadják a villamosenergia-hálózat által gerjesztett energiát az útnak, és kommunikálnak az áthaladó járművekkel.

A vevőegységeket a járművek alá jára erősítik, amelyek a felvett energiát közvetlenül a motornak és az akkumulátornak adják át. A különböző egységek között felhőtechnológián keresztül zajlik a kommunikáció.

További előny, hogy kisebb akkumulátorokra van szükség, ezáltal a rendszer lehetővé teszi, hogy a buszokban több utasnak legyen hely. A töltőket már meglévő utakra építik bele, és nem kell időt áldozni arra, hogy a járművek a töltőállomásokon vesztegeljenek.

Kibic

Repülőtéri labort adtak át Izraelben

A SARS-Cov-2 koronavírussal fertőzötteket gyorsan kiszűrő laboratóriumot adtak át a tel-avivi Ben Gurion repülőtéren.

A Ben Gurionon a közelmúltban avatták föl a külföldre repülés és az Izraelbe történő belépés előtti vizsgálatokat szolgáló laboratóriumot. Az eseményen Benjámín Netanjahu miniszterelnök, Míri Regev közlekedési miniszter, Juli Edelstein egészségügyi miniszter, valamint a repülőtér vezető tisztviselői vettek részt.

Ez lehetővé teszi számunkra, hogy visszatérjünk a gyorsabb és hatékonyabb repülési szokásokhoz. Határozottan lenyűgöz az itt tett nagy erőfeszítés, és te-

gyenek még többet, mert Izraelt vissza szeretnénk kapcsolni a világhoz – mondta Netanjahu a 3. terminálon található létesítménynél. Általános koronavírus-helyzetünk a világhoz képest jó, de még többet akarunk. Minden szabályt be kell tartanunk, és mindig maszkot kell viselnünk – tette hozzá az izraeli kormányfő.

A reptéri gyorsított 135 sélbe, az utazás előtti napokban végzett korai ellenőrzés pedig 45 sélbe kerül. A laboratórium üzembe helyezésével a Ben Gurion csatlakozott a világ többi olyan légitársaságjához, ahol koronavírus-tesztelő helyet létesítettek.

atv.hu/MTI

Együtt nyugodhatnak zsidó és nem zsidó hősi halottak

Vége annak a megkülönböztető gyakorlatnak, hogy az izraeli hadsereg nem zsidó hősi halottait nem lehet zsidó katonák mellé, zsidó temetőben eltemetni. Most már ők is ugyanott kapják meg a végtisztességet, mint zsidó bajtársaik. A francia Alliance zsidó portál szerint az izraeli tábori főrabbinátus irodavezetője a WhatsAppon közölte a hírt a tábori rabbiakkal.

Az izraeli tábori főrabbinátus irodavezetője, Udi Schwartz őrnagy a tábori rabbi WhatsApp-csoportjában közölte a döntést, miszerint magas rangú főrabbi engedélyt adott arra, hogy az izraeli hadsereg nem zsidó hősi halottait is el lehet temetni zsidó katonák mellé.

Udi Schwartz a francia lap szerint azt írta: már mintegy két éve megszületett a döntés, de eddig nem hozták nyilvánosságra, csak az érintett rabbiakkal közölték. Schwartz őrnagy hozzátette: a halachikus döntést írásban a következő rabbi támogatták: Slomo Aviner, Jákob Ariel, Jichák Zilberstein, Avigdor Nevenal, Slomo Fischer és Arie Stern. Szóban jóváhagyta Jichák Jozsef izraeli főrabbi is.

A téma már éveken ezelőtt napirenden volt, az izraeli sajtó meglehetősen sokszor foglalkozott az ügygel. Az új szabályok szerint is lesznek előírások a nem zsidó katonák nyughelyére vonatkozóan, de a legfontosabb, hogy a nem zsidó katonák sírját nem kell a zsidóktól teljes mértékben elkülöníteni.

